METSÄTALOUS

Vain jos kyläläiset saisivat metsätuloja, he alkaisivat itse valvoa, kuka mistäkin metsää kaataa. **ERITYISASIANTUNTIJA LEENA VAARANMAA, SUOMEN MOSAMBIKIN-SUURLÄHETYSTÖ**

Tammikuun hakkuut 2003–2013

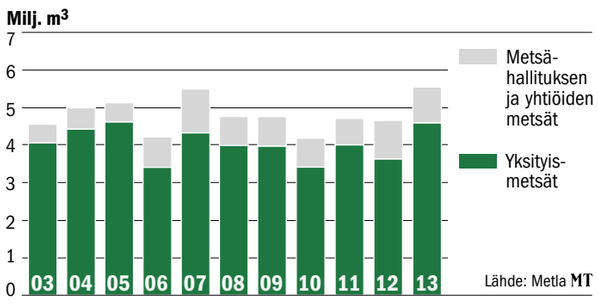

Tammikuussa rajut hakkuut

Puunkorjuu pyöri täysillä tammikuussa. Hakkuut nousivat 5,5 miljoonaan kuutioon.

Metsäntutkimuslaitoksen mukaan tammikuun korjuumäärä nousi lähes viidenneksen viimevuotista suuremmaksi. Tilastoista kovempia hakkuumääriä löytyy vain kahdelta vuodelta: vuosina 2000 ja 2001 puuta korjattiin vielä enemmän.

Yksityismetsistä korjattiin puuta 4,6 miljoonaa kuutiota. Se oli 39 prosenttia keskimääräistä enemmän. Pystykaupoista puista oli peräisin 3,9 miljoonaa kuutiota.

Tavallisesti alkuvuoden hakkuut kasvavat maaliskuuhun asti. Viime vuonna maaliskuussa korjattiin noin kuusi miljoonaa kuutiota puuta.

Metsäteollisuusyhtiöiden omista metsistä ja valtion metsistä tammikuussa hakattu puumäärä supistui vuodentakaisesta seitsemän prosenttia ja jäi 0,9 miljoonaan kuutiometriin. Keskimääräisiin tammikuun hakkuisiin verrattuna nyt hakattu määrä oli kuitenkin lähes neljänneksen suurempi.

Tukkia tammikuun hakkuista kertyi 2,2 miljoonaa kuutiometriä. Siitä kuusta oli 1,2 miljoonaa kuutiota.

Kuitupuun hakkuut kasvoivat edellisvuodesta lähes neljänneksen 3,3 miljoonaan kuutiometriin.

Eniten hakattiin mäntyä, 1,4 miljoonaa kuutiometriä. Kuusikuitupuuta hakattiin 1,0 miljoonaa kuutiometriä ja lehtikuitupuuta hieman vähemmän eli 0,9 miljoonaa kuutiometriä.

Metsäyhtiöiden ja Metsähallituksen hakkuut työllistivät tammikuussa 5 700 henkilöä. Hakkuukoneita oli työmailla runsaat 1 800 kappaletta.

JARMO PALOKALLIO

Kuorma-autojen koko kasvaa

Lakimuutokset ovat tuomassa maanteille jopa 90 tonnin kuorma-autoja. Nykykaluston maksimipainoja voidaan korottaa 76 tonniin, Forest.fi kertoo.

Metsäala on esittänyt raskaan ajoneuvoliikenteen maksimipainojen korotusta jo pitkään. Nykyisin maksimipaino on 60 tonnia.

Muutokset voitaisiin hyväksyä kunkin auton osalta heti, kun hallitus on päättänyt asiasta, jos niiden tekniikka antaa myöten, tai muutosten jälkeen seuraavan katsastuksen yhteydessä.

Myös ajoneuvojen suurin sallittu korkeus nousisi 4,2 metristä 4,4:ään.

Nykysuunnitelmien mukaan hallitus voisi säätää uuden asetuksen ensi kesän alussa. Suomi ei kuitenkaan voi tehdä päätöstä omin neuvoin, vaan EU:n komission pitää hyväksyä ehdotus.

MT

METSÄSTÄ LYHYESTI

Venäjän lwc-paperin tuotanto takkuilee

Permin alueella sijaitseva Kaman sellu- ja paperitehdas on vaihtanut omistajaa, Idän metsätieto kertoo.

Kaman tehdas aloitti kevyesti päällystetyn lwc-painopaperin tuotannon ensimmäisenä Venäjällä. Paperia tuotettiin kuitenkin vain muutama kuukausi, ja vuoden 2012 alussa tuotanto pysähtyi Investlesprom-konsernin talousvaikeuksien vuoksi.

Uudet omistajat ovat sijoittajia, jotka keskittyvät tuotannon palauttamiseen täyteen 86 000 tonnin kapasiteettiin.

Metsätulot virtaavat Mosambikin saloilta isommille turuille

Mosambikin metsälaki on nykyaikainen ja kattava, mutta sen soveltamisessa käytäntöön olisi paljon tehtävää.

KAIJALEENA RUNSTEN

Tukki- ja puutavararekkojen virta valuu tasaisena Sambesian suurimman kaupungin Quelimanen satamaan.

QUELIMANE – MOCUBA, MOSAMBIK (MT)

Mosambikilla on moneen kehitysmaahan verrattuna edistyksellinen metsälaki. Siinä on otettu huomioon maaseudun ihmisten oikeudet hankkia elantonsa.

Tätä mieltä on moni Mosambikia tunteva, niin myös maaseutukehityksen erityisasiantuntija **Leena Vaaranmaa** Suomen Mosambikin-suurlähetystöstä.

Käytännössä ongelmana on yrittäjyyden puute.

”Metsätuloja pitäisi saada jäämään paikallisille niin, että ne parantaisivat kyläläisten toimeentuloa”, Vaaranmaa sanoo.

Ennen suurlähetystöä Vaaranmaa työskenteli Sambesian maakunnassa metsäyhtiöllä ja sitä ennen veti Suomen rahoittamaa maaseutuhanketta Mocuban alueella.

Sambesian metsätoimiston johtaja **Thomas Basti** arvioi, että maakunnan metsähakkuista vain viidennes jää omaan maakuntaan. Neljä viidennestä kuljetetaan rekoilla ja laivoilla ulkomaille, etenkin Kiinaan.

”Ihanne olisi, että puu jalostettaisiin täällä”, hän toivoo.

Korruptio pesii syvällä

Vaikka hakkuuoikeuksista, metsänuudistuksesta ja -istutuksista säädellään tarkasti, käytännössä järjestelmä vuotaa joka kohdasta. Korruptiota on niin hallinnossa kuin poliittisessa kulttuurissa. Siitä selvin todiste on helmikuun alussa julkaistu raportti mosambikilaisen laittoman puun viennistä Kiinaan.

Basti ei kiellä ongelmaa: mosambikilaiset hakkuuyhtiöt myyvät kiinalaisille, jotka maksavat paikan päällä käteisenä.

Metsänvartijoita tarvittaisiin lisää, jotta hakkuita voitaisiin seurata. Ongelma hänen mukaansa on myös, että metsälain rikkomuksista voi saada vain sakkorangaistuksen.

Maahan tarvittaisiin arviolta noin 3 000 metsänvartijaa, kun heitä on reilu 500.

Vaaranmaa kuitenkin huomauttaa, että valvonnan lisääminen ei yksin poista laittomien hakkuiden ongelmaa.

”Vain jos kyläläiset saisivat metsätuloja, he alkaisivat itse valvoa, kuka mistäkin metsää kaataa.”

Mocuban piirikunnan johtaja **Teresa Helena Boavetura Mauaié** on harmissaan, kun köyhyys vähenee maaseutuvaltaisessa piirikunnassa kovin hitaasti.

”Metsien tuloja tarvittaisiin kylissä, nyt ne virtaavat muualle.”

Sisämaan maaseudulla ei hänen mukaansa kiinalaisia juuri näy.

”Meillä on vain kiinalaisia mopoja ja moottoripyöriä. Ne ovat tärkein kulku- ja kuljetusväline”, hän toteaa naurahtaen.

KAIJALEENA RUNSTEN

Uutiset perustuvat suomalaisen toimittajaryhmän vierailuun Mosambikissa helmikuussa. Matka oli osa ulkoministeriön järjestämää ja rahoittamaa Kehitysakatemia-koulutusta, jossa perehdytään Suomen ja kansainvälisiin kehitysohjelmiin. Kurssille valitaan vuosittain toistakymmentä toimittajaa erikokoisista medioista eri puolilta maata.

Kiinalaisen kevytmoottoripyörän saa halvimmillaan noin 300 eurolla.

UPM vielä kaukana tuotannon aloittamisesta

Mosambikissa toimii toistaiseksi hyvin harvoja ulkomaisia metsäyhtiöitä, vaikka maan metsävarat kuuluvat Afrikan runsaimpiin. UPM:llä on maan pohjoisosassa Niassassa eukalyptusviljelmä.

UPM:n selluliiketoiminnan johtaja **Jaakko Sarantola** kertoo, että vielä menee useampi vuosi opetellessa puuntuotantoa.

”Olemme menneet eteenpäin puun kasvatustekniikassa, mutta se on hyvin vaativaa. Aiemmin Mosambikissa on onnistuttu vain istutetun havupuun kasvatuksessa”, hän sanoo.

Yhtiö selvittää tarkasti myös sitä, riittävätkö maan toimintakulttuuri ja infrastruktuuri laajamuotoiseen tuotantoon. Merkittävä ongelma on muun muassa maaseudun heikko tiestö.

”Meillä on siellä pari yrittäjää, jotka hoitavat istutuksen, maanmuokkauksen ja myöhemmin puunkorjuun. Mutta tällaista yrittäjyyttä tarvitaan paljon, jos jatkuvaan tuotantoon aiotaan ryhtyä.”

Sarantola kumoaa ehdottomasti paikan päällä liikkuneet huhut, joiden mukaan yhtiöllä olisi jo suunnitelma teollisuustuotannon aloittamiseksi. Hän arvelee, että ne voivat perustua keskusteluihin, joita on käyty Mosambikin keskushallinnon kanssa maanvuokrasopimuksista.

Valtio omistaa maan. Keskushallinnon kanssa tehdään aiesopimus, jonka jälkeen neuvotellaan paikallisesti. Kyläläiset saavat osallistua lain mukaan päätöksiin, joilla maata vuokrataan, selvittää niin sanottua Duat-järjestelmää maaseutukehityksen erityisasiantuntija **Leena Vaaranmaa** Suomen Mosambikin-suurlähetystöstä.

”Järjestelmä on itsessään hyvä, mutta kyläläiset eivät oikein tunne oikeuksiaan – esimerkiksi sitä, että he voivat säilyttää omat viljelysmaansa ja osoittaa yhtiöiden käyttöön muita kylän alueita.”

Jaakko Sarantolan mukaan neuvotteluprosessia hankaloittavat myös virkamiehistön puutteellinen ammattitaito ja hallintohenkilöstön runsas vaihtuvuus.

Viljely työllistäisi, tehdas ei niinkään

Tuotantolaitoksen aloittamisesta ollaan tästäkin syystä vielä kaukana. Sellun lisäksi UPM selvittää vaihtoehtoja biopolttoaineen sekä biomassan hyödyntämiseen.

Ulkomaisiin tehdasinvestointeihin kohdistuu Sarantolan mukaan kehitysmaissa herkästi vääriä odotuksia.

”Puun viljely voisi työllistää selvästi enemmän kuin teollisuuslaitokset. Istutus, viljelmien hoito ja korjuu voivat tuoda työtä tuhansille, tehdas kuitenkin vain muutamalle sadalle”, hän painottaa.

”Arki on siellä sellainen, että vastuullisten toimijoiden pitää auttaa paikallisia ihmisiä myös kestävään maankäyttöön ja maanviljelyyn.”

KAIJALEENA RUNSTEN

» Valtio omistaa maan. Keskushallinnon kanssa tehdään aiesopimus, jonka jälkeen neuvotellaan paikallisesti... Järjestelmä on hyvä, mutta kyläläiset eivät oikein tunne oikeuksiaan.«

LEENA VAARANMAA

VALTIO

Metsien Mosambik

Mosambikin metsät peittivät vuonna 2010 noin 390 000 neliökilometriä eli puolet maan pinta-alasta. **Metsäisin maakunta** on Sambesia, jossa on 5,1 miljoonaa hehtaaria metsää. **Sambesian metsäohjelma** kuului Suomen kehitysohjelman kohteisiin vuoden 2012 loppuun. Ohjelma lopetettiin rahankäytössä havaittujen epäselvyyksien vuoksi.

”Laitonta puuta laivataan Kiinaan”

Mosambik menetti viime vuonna vähintään 20 miljoonan euron verot, kun puuta vietiin laittomasti Kiinaan. Paikallisesti huomattavasti tätä suurempi ongelma ovat menetetyt puun myyntitulot sekä metsien jääminen uudistamatta.

Kiinaan on viidessä vuodessa viety runsaat 707 000 kuutiota laitonta puutavaraa. Määrä on tuntuva, sillä vuosittainen hakkuukiintiö on samaan aikaan ollut 150 000–300 000 kuutiota.

Ympäristöjärjestö Environmental Investigation Agengy (EIA) osoittaa todeksi sen, mitä mosambikilaiset ovat jo laittomista hakkuista epäilleet (MT 7.6.2010). Sen laskelmat perustuvat Mosambikin metsähallinnon vientitilastoihin ja Kiinan tullihallituksen tuontitilastoihin.

Myös Mosambikin hakkuutilastoihin verraten Kiinaan on viety vuoden 2007 jälkeen joka vuosi vähintään yhtä paljon puuta kuin virallinen hakkuumäärä.

Raportissa myös arvellaan, että Kiinaan viedään erityisesti huonekaluteollisuuden käyttöön sopivia jalopuita. Arvokkaimpia jalopuulajeja ei metsälain mukaan saisi viedä lainkaan, vaan ne pitäisi jalostaa kotimaassa.

Laittomaan toimintaan epäillään kytkeytyvän niin poliisin, tullin kuin metsähallinnon virkamiehiä sekä nykyinen ja edeltävä maatalous- ja metsäministeri.

EIA on lähtöisin Britanniasta. Se perustaa tutkimuksensa virallisiin tilastoihin sekä yhteistyöhön paikallisten kansallisjärjestöjen kanssa.

Englanninkielinen raportti löytyy hakusanalla Mozambique verkkosivulta *www.eia-international.org*.

KAIJALEENA RUNSTEN

Tukkien ja sahatavaran vienti Mosambikista

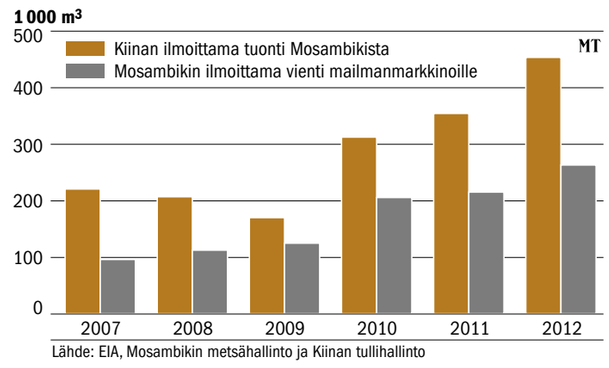

Kiinaan on viety ainakin viiden vuoden ajan Mosambikista puuta enemmän kuin virallinen vientitilasto osoittaa.